

## પ્રધાન મંત્રી સુરક્ષા વીમા યોજના અંતર્ગત વારંવાર પૂછાતા પ્રશ્નો

પ્રશ્ન - ૧ : આ યોજના કયા પ્રકારની છે ?

જવાબ - ૧ : આ યોજના એક વર્ષ માટેની “વ્યક્તિગત અકસ્માત વીમા યોજના” છે જે પ્રતિવર્ષ / દર વર્ષે રિન્યૂ થઈ શકે છે અને જે અકસ્માતને કારણે થતાં મૃત્યુ અથવા વિકલાંગતા સામે વીમા રક્ષણ પૂરું પાડે છે.

પ્રશ્ન - ૨ : યોજના હેઠળ તેમજ ભરવાપાત્ર પ્રીમિયમ ઉપર મળતા લાભો

જવાબ - ૨ : આ યોજનાનાં લાભો નીચે મુજબ છે :

ક્રમ	લાભ નો પ્રકાર	વીમા રાશી
અ	મૃત્યુ	રૂ.૨ લાખ
બ	અકસ્માતમાં સંપૂર્ણ અને કાયમી, બંને આંખોની દ્રષ્ટિ ગુમાવવી અથવા અકસ્માતમાં બંને પગ અથવા બંને હાથ ગુમાવવા અથવા એક આંખની દ્રષ્ટિ ગુમાવવી અને એક પગ અથવા એક હાથ ગુમાવવો.	રૂ.૨ લાખ
ક	અકસ્માતમાં સંપૂર્ણ અને કાયમી, એક આંખની દ્રષ્ટિ ગુમાવવી અથવા અકસ્માતમાં એક પગ અથવા એક હાથ ગુમાવવો.	રૂ.૧ લાખ

- વીમા માટેનું પ્રીમિયમ રૂ.૧૨/- પ્રતિ વર્ષ પ્રતિ સભ્ય છે.

પ્રશ્ન - ૩ : પ્રીમિયમ કેવી રીતે ચૂકવવાનું રહેશે ?

જવાબ - ૩ : નોંધણી દરમ્યાન આપવાના થતાં વિકલ્પ અનુસાર, વાર્ષિક પ્રીમિયમ એક હપ્તાથી “આપોઆપ કપાત” સુવિધા મારફત ખાતા ધારકના બચત ખાતામાં ઉધારવામાં આવશે. વાર્ષિક ધોરણે યોજનાની સમીક્ષાના અનુભવના આધારે જો યોજનાની ફરીથી મૂલ્યાંકનની જરૂર જણાય એ શરતે, સભ્યો પ્રતિ વર્ષ આપોઆપ કપાતનો આદેશ યોજના અમલમાં રહે ત્યાં સુધી આપી શકે.

પ્રશ્ન - ૪ : આ યોજનાનો વહીવટ કોના દ્વારા થશે અથવા આ યોજનાનો પ્રસ્તાવ કોના દ્વારા થશે?

જવાબ - ૪ : આ યોજનાનું વહીવટ / પ્રસ્તાવ “જાહેર ક્ષેત્રની સામાન્ય વીમા કંપનીઓ” તથા અન્ય સામાન્ય વીમા કંપનીઓકે જે આ યોજનામાં જોડાવા રસ ધરાવતી હોય તેવી કંપનીઓ સમાન શરતોએ જરૂરી મંજૂરી મેળવ્યા પછી, બેંકો સાથે ગઠબંધનમાં રહી પ્રસ્તાવ કરવાનો રહેશે. સહભાગી બેંકો તેમનાં ગ્રાહકો માટે કોઈપણ આવી સામાન્ય વીમા કંપની દ્વારા અમલીકરણ કરવાની છૂટ ધરાવે છે.

પ્રશ્ન - ૫ : આ યોજનાનો લાભ કોણ લઈ શકશે ?

જવાબ - ૫ : ૧૮ થી ૭૦ વર્ષ વચ્ચેની ઉંમરના દરેક બેંક બચત ખાતા ધારકો આ યોજના માં જોડાઈ શકે છે. જો કોઈ વ્યક્તિ ના બચત ખાતા એક અથવા એકથી વધારે બેંકોમાં હોય તો તે કોઈપણ એક બચત ખાતા માટેજ લાયક રહેશે

પ્રશ્ન - ૬ : આ યોજનામાં જોડાવા માટેનો સમયગાળો અને પ્રક્રિયા શું છે?

જવાબ - ૬ : આ યોજના શરૂ થયાની તારીખ ૦૧.૦૬.૨૦૧૫ થી ૩૧.૦૫.૨૦૧૬ ના એક વર્ષ માટે ગ્રાહકોએ તારીખ ૩૧.૦૫.૨૦૧૫ સુધીમાં (વધીને ૩૧.૦૮.૨૦૧૫ સુધીમાં) નોંધણી કરાવી તેમની બેંકને “આપોઆપ કપાત” માટે લેખિત સુચના આપવાની રહેશે. આ તારીખ પછીની નોંધણી વાર્ષિક પ્રીમિયમની સંપૂર્ણ ચુકવણી તથા શરતોને આધીન રહેશે.

જે ગ્રાહક આ યોજનાનો લાભ એક વર્ષ પછી પણ ચાલુ રાખવા માંગતા હોય તેમને દર વર્ષે ૩૧ મે પહેલા “ઓટો ડેબિટ” માટેની લેખિત બાંહેધરી આપવાની રહેશે. તારીખ ૩૧ મે પછીનું રિન્યૂ, વાર્ષિક પ્રીમિયમની સંપૂર્ણ ચુકવણી તથા શરતોને આધીન રહેશે.

પ્રશ્ન - ૭ : શું પહેલા વર્ષે આ યોજનામાં ના જોડાઈ શકેલ પાત્રતા ધરાવનાર વ્યક્તિ પછીના વર્ષે આ યોજનામાં જોડાઈ શકે ?

જવાબ - ૭ : હા, “ઓટો ડેબિટ” દ્વારા સંપૂર્ણ પ્રીમિયમ ભરવાથી આ યોજનામાં જોડાઈ શકે છે. નવા પાત્રતા ધરાવતા ગ્રાહકો પણ આ રીતે ભવિષ્યના વર્ષોમાં જોડાઈ શકે છે.

પ્રશ્ન - ૮ : આ યોજના છોડી જનાર કોઈ વ્યક્તિ ફરીથી આ યોજનામાં જોડાઈ શકે છે ?

જવાબ - ૮ : આ યોજના કોઈ પણ સમયે છોડી જનાર કોઈ વ્યક્તિ પછીના વર્ષોમાં સંપૂર્ણ વાર્ષિક પ્રીમિયમ ભરીને ફરીથી આ યોજનામાં (શરતો ને આધીન) જોડાઈ શકે છે.

પ્રશ્ન - ૯ : આ યોજનામાં મુખ્ય પોલિસી ધારક કોણ રહેશે ?

જવાબ - ૯ : ભાગ લેનાર બેંક મુખ્ય પોલિસી ધારક રહેશે. જાહેર ક્ષેત્રની સામાન્ય વીમા કંપની અથવા અન્ય પસંદ કરેલ સામાન્ય વીમા કંપની ભાગ લેનાર બેંક સાથે પરામર્શ કરીને સરળ અને ગ્રાહકલક્ષી વહીવટી અને દાવા પતાવટ પ્રક્રિયાને અંતિમ સ્વરૂપ આપશે.

પ્રશ્ન - ૧૦ : અકસ્માત વીમા કવર ક્યારે સમાપ્ત થશે ?

જવાબ - ૧૦ : કોઈ પણ સભ્યનું અકસ્માત વીમા કવર નીચેનામાંથી કોઈપણ ઘટનાથી સમાપ્ત થશે :

૧. સભ્યની ઉંમર ૭૦ વર્ષ પૂર્ણ થએથી.

૨. બેંક ખાતું બંધ કરાવવાથી અથવા બેંક ખાતામાં વીમો ચાલુ રાખવા માટે જરૂરી બેલેન્સ ન રાખવાથી.

૩. જો કોઈ સભ્ય એક કરતાં વધારે બેંક ખાતા દ્વારા ભુલથી પ્રીમિયમ ભરીને જોડાશે તો વીમા કવર એક જ ખાતામાં મળશે અને બાકીના ખાતામાંથી મળેલ પ્રીમિયમ અમાન્ય ઠેરવી જપ્ત કરવામાં આવશે.

પ્રશ્ન - ૧૧ : વીમા કંપની અને બેંકની ભુમિકા શું રહેશે ?

જવાબ - ૧૧ :

૧. આ યોજનાનું સંચાલન “જાહેર ક્ષેત્રની સામાન્ય વીમા કંપનીઓ” તથા અન્ય રસ ધરાવતી સામાન્ય વીમા કંપનીઓ બેંકો સાથે મળીને કરશે.
૨. યોગ્ય વાર્ષિક પ્રીમિયમ ગ્રાહકના બચત ખાતામાંથી એક હપ્તામાં નિયત તારીખ પહેલા વસૂલ કરીને વીમા કંપનીને મોકલવાની જવાબદારી ભાગ લેનાર બેંકની રહેશે.
૩. ભાગ લેનાર બેંકે નિયત કરેલ પ્રવેશ ફોર્મ / ઓટો ડેબિટ અધિકૃત ફોર્મ / સંમતિ-કમ-ડિકલેરેશન ફોર્મ જરૂરિયાત મુજબ મેળવી લેવાનાં રહેશે. દાવાના સમયે વીમા કંપની આ ફોર્મ રજૂ કરવા જણાવી શકે છે. તદ્દપરાંત, વીમા કંપની આવા ફોર્મ ગમે તે સમયે માંગવાનો હક ધરાવે છે.

પ્રશ્ન - ૧૨ : વીમા પ્રીમિયમ કેવી રીતે વહેંચવામાં આવશે ?

જવાબ - ૧૨ :

૧. વીમા કંપનીનું પ્રીમિયમ : રૂ.૧૦ પ્રતિ સભ્ય, પ્રતિ વર્ષ.
૨. બી.સી./માઇક્રો/કોર્પોરેટ એજન્ટ ના ખર્ચની ભરપાઈ : રૂ.૧ પ્રતિ સભ્ય, પ્રતિ વર્ષ.
૩. ભાગ લેનાર બેંકના વહીવટી ખર્ચની ભરપાઈ : રૂ.૧ પ્રતિ સભ્ય, પ્રતિ વર્ષ.

પ્રશ્ન - ૧૩ : શું આ વીમા કવર ગ્રાહકે લીધેલા અન્ય વીમા કવર ઉપરાંતનું રહેશે?

જવાબ - ૧૩ : હા.

પ્રશ્ન - ૧૪ : શું કુદરતી આફતો જેવીકે, ભૂકંમ, પૂર અને અન્ય કુદરતી હોનારતના કારણે થયેલ મૃત્યુ/વિકલાંગતા આ યોજનામાં આરક્ષિત છે ? અને આત્મહત્યા તેમજ હત્યાના કિસ્સામાં કવરેજ વિશે શું?

જવાબ - ૧૪ : કુદરતી આપત્તિઓ અકસ્માતનાં સ્વરૂપમાં હોય, આવી કુદરતી આપત્તિને લીધે થતાં કોઈ પણ મૃત્યુ / અપંગતા નો સમાવેશ આ યોજનામાં થશે. જ્યારે આત્મહત્યા ને લીધે થતાં મૃત્યુનો સમાવેશ થતો નથી, પરંતુ હત્યાનો સમાવેશ થાય છે.

પ્રશ્ન - ૧૫ : શું સંયુક્ત બેંકના તમામ ખાતાધારકો એક એકાઉન્ટ મારફતે આ યોજનામાં જોડાઈ શકે છે ?

જવાબ - ૧૫ : સંયુક્ત બેંક એકાઉન્ટના કિસ્સામાં, સંયુક્ત એકાઉન્ટના તમામ ધારક, જો યોજનામાં જણાવેલ યોગ્યતા ધરાવતા હોય અને રૂ.૧૨/- વ્યક્તિગત વાર્ષિક વીમા પ્રીમિયમ ઓટો ડેબિટ માધ્યમથી ચૂકવીને આ વીમા યોજનામાં જોડાઈ શકે છે.

પ્રશ્ન - ૧૬ : કયાં બેંક એકાઉન્ટો આ યોજનાનો લાભ મેળવી શકે છે ?

જવાબ - ૧૬: સંસ્થાકીય એકાઉન્ટ ધારકો સિવાય તમામ બેંક ખાતા ધારકો આ યોજનાનો લાભ લઈ શકે છે.

પ્રશ્ન - ૧૭ : શું NRIs આ યોજનામાં જોડાઈ શકે છે ?

જવાબ - ૧૭ : ભારતની કોઈપણ બેંકની શાખામાં પાત્ર ખાતું ધરાવતા અને યોજનાની તમામ નિયમો તથા શરતો પરિપૂર્ણ કરતાં કોઈપણ એનઆરઆઈ (NRI) આ યોજનાનો લાભ લઈ શકે છે. જો કે દાવો ઊભો થયાના કિસ્સામાં, દાવાની રકમ લાભાર્થી/ નોમિની ને ભારતીય ચલણમાં જ ચૂકવવામાં આવશે.

પ્રશ્ન - ૧૮ : આ યોજના અંતર્ગત અકસ્માત થયા પછી અને મૃત્યુ અથવા વિકલાંગતા પહેલા થતાં હોસ્પિટલને લગતાં ખર્ચની ભરપાઈ કરવાની જોગવાઈ છે ?

જવાબ - ૧૮ : ના

પ્રશ્ન - ૧૯ : જે ખાતા ધારકે સંમતિ ફોર્મ બેંકમાં આપેલું હોય અને તેમના મૃત્યુનાં સંજોગોમાં વીમાનાં લાભનો દાવો કોણ રજૂ કરી શકે ?

જવાબ - ૧૯ : જેમણે સંમતિ ફોર્મ બેંકમાં જમા કરવેલું છે, તેવા બેંક ખાતા ધારકનાં મૃત્યુનાં સંજોગોમાં સંમતિ તેમજ ઘોસણા ફોર્મ માં દર્શાવ્યા પ્રમાણે નોમિની/નિમાયેલ વ્યક્તિ અથવા જો સંમતિ તેમજ ઘોસણા ફોર્મમાં નોમિની/નિમાયેલ વ્યક્તિ નો ઉલ્લેખ ન કરેલ હોય, તેવા સંજોગોમાં કાયદેસરનાં વારસદારો વીમા દાવો રજૂ કરી શકે છે.

પ્રશ્ન - ૨૦ : વીમા દાવાની રકમ કેવી રીતે ચૂકવવામાં આવે છે ?

જવાબ - ૨૦ : વિકલાંગનાં દાવાની રકમ બેંક ખાતા વીમા ધારકના બેંક ખાતામાં જમા આપવામાં આવશે અને મૃત્યુનાં દાવાની રકમ નોમિની/વારસદારનાં બેંક ખાતા મારફત ચૂકવવામાં આવશે.

પ્રશ્ન - ૨૧ : ખાતા ધારકનાં આત્મહત્યાના કિસ્સામાં શું તેના પરિવારને વીમાનો લાભ મળશે ?

જવાબ - ૨૧ : ના

પ્રશ્ન - ૨૨ : આ વીમા પોલિસી હેઠળ, દાવો મેળવવા માટે અકસ્માતની જાણ પોલીસને કરી અને **FIR** ની નકલ મેળવવી જરૂરી છે ?

જવાબ - ૨૨ : રોડ, રેલ્વે અને બીજા વાહનથી થતાં અકસ્માત, ડૂબવું, અપરાધિક મૃત્યુ વિગેરેનાં કિસ્સામાં અકસ્માતની જાણ પોલીસ ને કરવી જરૂરી છે. સાપ કરડવો, ઝડપરથી પડી જવું વિગેરે જેવા અકસ્માતના કિસ્સામાં, અકસ્માતનું કારણ ઘટના પછીનાં તુરંત દવાખાનાનાં રેકર્ડ સાથે સમર્થન થવું જરૂરી છે.

પ્રશ્ન - ૨૩ : વીમા ધારક ગુમ થયેલ હોય અને જેના મૃત્યુની પુષ્ટિ થયેલ ન હોય તો, કાયદેસરનાં વારસદારને વીમાનો લાભ મળશે ?

જવાબ - ૨૩ : વીમાનો લાભ મૃત્યુની પુષ્ટિ થયા પછી અથવા ધારણા મૃત્યુ કાયદા દ્વારા સ્પષ્ટ થયેલ સમયગાળાની સમાપ્તિ, જે સમય ગાળો ૭ વર્ષનો છે, થયા પછી ચૂકવવામાં આવશે.

પ્રશ્ન - ૨૪ : જો વ્યક્તિ આંશિક અને અલ્પકાલિક એક આંખ ની રોશની અથવા એક હાથ અથવા એક પગ ગુમાવે તેવા નુકશાનનાં સંજોગોમાં વીમાનો લાભ ચૂકવવા પાત્ર છે ?

જવાબ - ૨૪ : તેવા સંજોગોમાં કોઈ લાભ ચૂકવવાને પાત્ર નથી.

પ્રશ્ન - ૨૫ : જો ખાતા ધારકે એક કરતાં વધારે બેંકમાં ફોર્મ અને પ્રિમિયમ ભરેલ હોય, તો તે એક કરતાં વધારે બેંકમાંથી દાવા મેળવી શકે છે?

જવાબ - ૨૫ : ના, વીમા ધારક / નોમિની ફક્ત એક જ દાવા માટે પાત્ર છે.

પ્રશ્ન - ૨૬ : શું પીએમએસબીવાયની પોલિસી, વિદેશી વીમા કંપનીઓને સાથે રાખીને અમલીકરણ કરવામાં આવેલ છે ?

જવાબ - ૨૬ : ભારતમાં કોઈ વિદેશી વીમા કંપની સીધી રીતે કાર્યરત નથી. વીમા અધિનિયમ અને IRDA નિયમન/કાનૂન દ્વારા મળેલ પરવાનગી મુજબ અમુક વિદેશી કંપનીઓ ભારતીય કંપનીઓ સાથે સંયુક્ત સાહસ રચી કાર્યરત છે, જેમાં વિદેશી કંપનીઓનો હિસ્સો 49% સુધી સીમિત કરેલ છે.

પ્રશ્ન - ૨૭ : **PMSBY** યોજના કે જેનો બહોળો પ્રચાર કરવામાં આવી રહ્યો છે અને ખૂબ મોટા પ્રમાણમાં વેચવામાં આવી રહી છે, તેમાં શું વિદેશી વિમા કંપનીઓ કે જેઓએ ભારતીય કંપનીઓ સાથે સંયુક્ત સાહસ અંતર્ગત સામાન્ય વીમા કંપની બનાવી આ વીમા યોજના ચલાવી ખૂબ મોટા પ્રમાણમાં નફો કરી રહી છે ?

જવાબ - ૨૭ : વીમા અધિનિયમમાં વ્યાખ્યાયિત થયા મુજબ એકમાત્ર ભારતીય વીમા કંપનીઓ જ ભારતમાં કામગીરી કરી શકે છે. ભારતમાં કાર્યરત વીમા કંપનીઓ સહિત તેવી કંપનીઓ, જેમાં વિદેશી ભાગીદારોનો હિસ્સો 49% સુધી સીમિત છે, તેમના દ્વારા પોલિસી ધારકોનાં ભંડોળનું કાયદા પ્રમાણે ભારતમાં જ રોકાણ કરવામાં આવે છે અને વિદેશમાં રોકાણ કરી શકતા નથી. **PMSBY** યોજનામાં વસૂલ કરવામાં આવતું પ્રિમિયમ બધાં જ જોખમોને ધ્યાન માં લઈ હાલના મૃત્યુ દર અને પ્રતિકૂળ પસંદગી ને ધ્યાને રાખી આંકળાકીય ગણતરીનાં આધારે કરવામાં આવેલ છે, આથી આ યોજનામાં ખૂબ મોટા પ્રમાણમાં નફો મળવાને કોઈ અવકાશ નથી. હકીકતમાં, પ્રિમિયમનો દર વધારવા માટેની પણ માંગ છે.

પ્રશ્ન - ૨૮ : સરકારી માલિકીની જાહેર ક્ષેત્રની સામાન્ય વીમા કંપનીઓ, સરકારે આરંભ કરેલ **PMSBY** યોજનાનું સંચાલન કરી શકવામાં સક્ષમ હોવા છતાં, વિદેશી વીમા કંપનીઓને શા માટે **PMSBY** યોજનામાં જોડવામાં આવેલ છે ?

જવાબ - ૨૮ : ભારતમાં ૨૧ સામાન્ય વીમા કંપનીઓ કાર્યરત છે, કે જેઓને ભારતમાં જનરલ વીમાનો વ્યવસાય કરવા માટે IRDAI મારફતે લાઇસન્સ આપેલ છે. હરીફાઈને પ્રોત્સાહન આપવા અને વધુ સારો ભાવ તેમજ સારી ગ્રાહક સેવા મળી રહે તે માટે, આવી તમામ કંપનીઓને ભાગ લેવા પરવાનગી આપેલ છે. વધુમાં, આ તમામ ભારતીય વીમા કંપનીઓ છે અને જો કોઈ વિદેશી ભાગીદાર હોય તો, આ કંપનીઓમાં

તેઓનો હિસ્સો 49% ની નીચત મર્યાદામાં છે. તેમ છતાં, આ યોજનાની કામગીરીમાં સામેલ જાહેર ક્ષેત્રની સામાન્ય વીમા કંપનીઓ હજી પણ પ્રાથમિક વીમા કર્તા છે.

પ્રશ્ન - ૨૯ : શું દાવાના બિન-સમાધાનના કિસ્સામાં, વિદેશી વીમાકર્તાની વિરુદ્ધ ભારતમાં કાયદાકીય કાર્યવાહી કરવી શક્ય છે ?

જવાબ - ૨૯ : ભારતમાં સીધી રીતે કાર્યરત હોય એવી કોઈપણ વિદેશી વીમા કંપની નથી. વીમા અધિનિયમ અને IRDA નિયમન/કાનૂન દ્વારા મળેલ પરવાનગી મુજબ અમુક વિદેશી કંપનીઓ ભારતીય કંપનીઓ સાથે સંયુક્ત સાહસ રચી કાર્યરત છે, જેમાં વિદેશી કંપનીઓનો હિસ્સો 49% સુધી સીમિત કરેલ છે અને વ્યાખ્યા પ્રમાણે, આ ભારતીય વીમા કંપનીઓ છે. આ તમામ કંપનીઓ ભારતીય કાયદાઓને આધીન છે, અને તેમની સામે કાયદાકીય કાર્યવાહી કરવામાં કોઈ પ્રતિબંધ નથી.

પ્રશ્ન - ૩૦ : શું વીમા કંપનીઓ ભવિષ્યમાં આ યોજના બંધ અથવા પ્રીમિયમ દરમાં વધારો કરી શકે છે ?

જવાબ - ૩૦ : વીમો પણ કોઈ અન્ય ઉત્પાદન જેમજ છે. વીમાનો પ્રીમિયમ દર ભવિષ્યમાં વધી શકે છે, ભારતમાં કાર્યરત ૨૧ સામાન્ય વીમા કંપનીઓ વચ્ચે તીવ્ર સ્પર્ધા હોવાને લીધે, વીમાનો પ્રીમિયમ દર સ્થિર રહેવાની શક્યતા છે. આ યોજનાનાં વીમા કવચ અને કિંમત નિર્ધારણ ને જોતાં, આ યોજના સફર રહેશે એવું અપેક્ષિત છે અને યોજના બંધ થવાની શક્યતા ખૂબ જ ઓછી છે. કોઈ પણ ઘટનામાં, જો કોઈ કંપની યોજનામાં ભાગ લેવાનું બંધ કરે તો પણ, બેંક પાસે અન્ય કંપની સાથે જોડાવવાના અનેક વિકલ્પો છે.

\*\*\*\*\*